

Tržaja vsak četrtik
in velja s poštnino
vred in v Mariboru z
posiljanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.60
za četrt leta „ 1.30

Naročnina se pošilja
upravitelstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
alice hšt. 6. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 7 d h.

Rokopis se ne vra-
tajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 18 h,
trikrat 24 h.

Štev. 26.

V Mariboru, dne 29. junija 1899.

Tečaj XXXIII.

Zakaj in kako se nam je združiti?

Raznokateri čitatelj se mi že morebiti jezi, da je ta razprava predolgočasna, ker navajam dosedaj malone samo navédke (date) in številke. Res je, da so številke puste; toda prvič je splošnega tarnanja in splošnih tóžeb, kako hiramo in slabimo, itak dovolj in še predovolj, a podrobnih dokazov ne dobodeš lahko pred oči in drugič govore taki navedki mnogo jasneje in glasneje nego še toliko splošnega vzdihovanja. Če mi na pr. pripoveduješ na dolgo in široko, kako ti hudo gre, ni mi še prav očitno, kako ti prav za prav res gre: mej »hudo« in »hudo« je precej razločka. Če mi pa rečeš na pr., da si moral živeti cel mesec ob treh goldinarjih, uvidim takoj natanko, kako si siromašil. Poštevilkarimo torej še nekoliko.

Slišali smo, kako razpada kmetištvo po vsej Evropi. Neovržno dokazuje to zlasti velika, pa še zmirom rastoča zadolženost. Da ne bode stvar preobsežna, oglejmo si v tem oziru samo sosedno Nemčijo in pa našo državo. Pomni, da bodem omenjal samo tiste dolgove, ki so v zemljiško knjigo vpisani; koliko je neuknjiženih dolgov, tega ni mogoče doznati; a brez dvoma jih je zelo mnogo in velikih.

V Prusiji je bilo poljedelstvo, ki prinaša zemljiščnega čistega dohodka na leto 409 milijonov mark, l. 1895. zadolženo za okroglih 11.000 milijonov mark. (Jedna marka je vredna nekoliko več nego naša krona.) Malo kmetištvo, ki ima katastralnega čistega dohodka 260 milijonov mark, je imelo istega

leta dolgov 6.000 milijonov mark. In ti dolgovi se zmirom večajo. Na nevelikem Badenskem so se od l. 1884. do l. 1894. z novega zadolžili za 140—150 milijonov mark, t. j. kakih 100 milijonov gld. In tako tudi po drugih nemških deželah. To so uradne številke! Boljši del prihodkov tedaj ne spada več kmetu, ampak upniku. In ne samo ubožnejši kmetje so tako pogreznjeni, ampak tudi večji »imovitejši«. Tisti, ki imajo letnih prihodkov 3000 mark (do 1800 gld.), so zadolženi na Pruskem poprek za 35 in pol odstotka vrednosti svojega zemljišča, v zahodnih pokrajinah celo čez polovico vrednosti svoje zemlje. Dovolj strašno.

Na ubožnem Ogerskem tlači nepremično imetje kakih tisoč milijonov gld. dolgov. Poslanec Hóranski je trdil, morda vendar nekoliko preostro, v državnej zbornici ogerskej letos meseca sušca, da vse zemljiško posestvo ogersko mora plačevati na leto za obresti in davke in druge dolžnosti celih 115 milijonov goldinarjev; a vsi prihodki da znašajo samo k večjemu svojih 140 mil. gl.; ostalo bi torej za vse te milijone ljudij, za vse njih potrebščine bornih 25 milijonov gld.

V Avstriji tostvan Litve so se namnožili do konca l. 1891. uknjiženi dolgovi na čez 2.791 milijonov gld. na nepremičnini, tedaj v ogromnej večini na poljedelstvu. To bi zahtevalo letnih obrestij kakih 140.000.000! Kje jih bo kmet vzel? Že pred nekaj leti je pisal vrli Ebenhoch, da je zemljišče v naši državi poprek zadolženo za več kakor 65 odstotkov svoje vrednosti. In ta zadolženost vedno še raste; od l. 1889. do l. 1892. se je

napravilo novega zadolženja za okroglo 372 milijonov gld. Na Českem se je zvečala zadolženost, kakor trdi poslanec Elm, od l. 1879. do leta 1889. za 400 milijonov; znašala je že pred nekaj leti bliz tisoč milijonov gld. Na Moravskem so se dolgovi od l. 1867. do l. 1892. zvišali za 110 milijonov in so l. 1892. že presegli svoto 309 milijonov gld. V malej Šleziji pa so se zmnožili v istem času za bliz 42 milijonov, za več nego 86 odstotkov; znašajo sedaj kakih 100 milijonov gld. — v malej Šleziji! Še mnogo žalostneje napreduje ta nazadek kmetiškega stanu v Galiciji.

Kako je pa na Slovenskem? Ker so razmere pač prilično jednake po vseh krajih, koder biva naš narod, vzemimo za primer Kranjsko. Na Kranjskem je bilo l. 1868. uknjiženih dolgov 46 milijonov gld.; a l. 1892. že 60 milijonov gld. L. 1890. na pr. se je, kakor poroča poslanec Povše, na novo uknjižilo na kmetiška posestva na Kranjskem:

327.000 gld.	po 4½%
811.000 „	„ 5%
52.000 „	„ 5½%
1.040.791 „	„ 6%
10.941 „	„ 6½%
87.069 „	„ 7%
57.730 „	„ 8%
30.280 „	celo po 9—10%!

Oglejmo bremena, katera mora nositi kmetištvo na Kranjskem! Vsi uknjiženi dolgovi, kakor rečeno, so znašali že l. 1892. celih 60 milijonov gld. Koliko je neuknjiženih, za katere treba plačevati še mnogo hujše obresti, kdo vé? A vzemimo samo uknjižene

Listek.

Jeruzalemsko romanje.

(Piše prof. J. Zidanšek.)

20. Rojstni kraj sv. Janeza Krst.; Sionske sestre v Ajn Karimu in v Jeruzalemu.

V Jeruzalemski okolici je še več znamenitih in svetih krajev, ki so vredni, da jih romar obiše; a skupno smo romali iz Jeruzalema le še v Ajn Karim, v rojstni kraj sv. Janeza Krstnika. Vozili smo se precej časa po isti Jafski cesti proti jugu, kakor dan poprej v Betlehem in uživali isti krasni razgled na morje in nazaj na Oljsko goro; potem šele krene cesta bolj proti zapadu in vodi po velikih ovinkih navzdol k sv. Janezu v gorovju, kakor zdaj kristjani imenujejo nekdanji stari Hebron. Tudi to jutro nas je zeblo, a ko smo se vračali, nas je že zelo nadlegovala vročina, in ravno to je za nas Evropejce nevarno, da si lahko zdravje pokvarimo, ker menimo, da je na jutrovem vedno enakomerno toplo ali vroče. Spominjam se, da je brat našega cesarja, nadvojvoda Karl Ludovik vsled tega umrl (1896), ker se je bil hudo prehladil v Palestini.

Nobeno selo v sv. deželi ni meni bolj dopadalo, kakor rojstni kraj sv. Janeza K.; prijazna vas leži tako lepo v dolinici, obdana od zelenih oljkinih nasadov in vinogradov. Seveda pa je pri ti priliki na mene upljivalo in me navduševalo tudi to, ker je župnijska cerkev mojega rojstnega kraja M. Špitalič posvečena skrivnosti: katerega si Marija Devica pri obiskovanju Elizabete nosila. Pripeljali smo se najprej do Marijinega studenca, iz katerega izvira v obilni meri dobra in hladna pitna voda, kakršne ni v celem okraju dobiti; premožnejši ljudje si jo dajo od tod v Jeruzalem donášati. Takrat so ravno turške ženske pri studencu prale in zato se nekaterim romarjem ni zljubilo piti njegove vode. Nad ovinkom postavili so si mohamedani mošejo najbrž z namenom, da bi kristjane odvrčali od lepega Marijinega studenca.

Stariši sv. Janeza imeli so v tem kraju dve hiši in mi bi bili morali že poprej stopiti s svojih vozov, da bi obiskali rojstno hišo Krstnikovo; ker pa tega nismo storili, zato smo šli od studenca kar naprej v breg do vrha, na katerem je bilo videti nekaj lepih in sicer večinoma ruskih poslopij; le vrli duhovni sinovi sv. Frančiška ohranili so si na sredi drugoverskih stavb cerkvico in samostan, na tistem kraju namreč, kjer je nekda stala druga ali poletna hiša Caharijeva.

Tukaj je torej Marija obiskala svojo teto Elizabeto, kakor nam poroča sv. evangelist Lukež: »Marija pa se je tiste dni vzdignila in je jaderno šla v gore v mesto na Judovem. In je vstopila v hišo Caharijevo in je pozdravila Elizabeto. In Elizabeta je bila napolnjena s svetim Duhom in je zavpila z velikim glasom: Blažena si med ženami in blažen je sad tvojega telesa... In Marija je rekla: Moja duša poveljuje Gospoda in moj duh se veseli v Bogu, mojem Zveličarju itd.; Marija pa je pri nji ostala okoli tri mesece in se je vrnila na svoj dom« (Luk. 1, 39-55). Pa tudi onega drugega čudeža in drugega slavonspeva spominjali smo se tukaj; ko je namreč Caharija, Janezov oče zopet spregovoril (ker bil je mutast do Janezovega obrezovanja), bil je napolnjen s svetim Duhom in je prerokoval rekoč: »Hvaljen Gospod, Izraelov Bog, ker je obiskal in storil odrešenje svojemu ljudstvu itd.« Ta dva speva se navadno imenujeta po latinskih začetnih besedah: Magnificat in Benediktus; duhovniki ju vsaki dan molijo v svojih večernicah in hvalnicah; tudi mi smo ju skupno zapeli tukaj v kapeli Marijiniga obiskovanja, kjer so ju pričujoči sorodniki prvokrat strme poslušali iz ust svetih oseb. Zadej za kapelo kaže se votlina, kamor je bila Elizabeta svojega otroka skrila in ga tako otela.

dolgove in recimo, da je mej temi polovica takih, od katerih ni treba plačevati obrestij — kakor so dote žen, poboljški za roditelje, dote za brate in sestre, ki ostanejo pri hiši itd., in vzemimo, da se plačuje od ostalih 30.000.000 gld. obrestij samo po 5 odstotkov, znašajo obresti na leto poldrugi milijon. Tako je bilo že pred leti na Kranjskem, prav podobno, morda še nekoliko slabše, pri nas na Štajarskem, zlasti ker bolj in bolj peša vinska trta, mnogim krajem najboljši prihodek.

Te številke govore prestrašljivo. Taka nesorazmerna zadolženost — domisli se samo: v naši državi že pred leti 13 dvajsetink vse zemlje zadolžene! — in ta prezadolženost raste še zmirom z dne do dne: če jeden kaj plača, jemlje jih pet ali še več drugih na posodo, ko ne morejo drugače! Kam nas to privede? Z nujno, neustavno silo v nepredaljnem času v neovržno gotov propad poljedelskega stanu — če se ta tok o pravem času ne zavre. To je tako brezdvomno, kakor je brezdvomno, da voz, ki začne drčati z vrh brega navzdol, pridriči v dol, če ga kaj ne zaustavi. In to spoznanje, da kmetištvo gine in da, če stvari tak ostanejo, v kratkem premine, kakor je na Angleškem že, to spoznanje je prva točka, katero želim globoko vtisniti kmetom; zakaj poljedelci se držé kolikor mogoče starega in se vse premalo menijo za sedanje družabno gibanje in ne bodo se mu pridružili z vsjo potrebno vne-moj, dokler ne uvidijo, da je to neizbežno potrebno, če se hočejo ohraniti na svojih zemljah — da jim je jedina rešitev krščansko-družabna preosnova.

Ali je v takih razmerah, posebno kedar se udarijo razne večje uime, mogoče kaj drugega nego da kmet za kmetom propade? In propadajo oratarji za res hitro. Nekaj primerov! Na Nemškem je bilo l. 1882. izmed vseh prebivalcev še 42 in pol odstotka kmetovalcev; l. 1896. pa samo še dobrih 35 odstotkov; v teh kratkih letih se je torej zemljedelsko ljudstvo grozno zmanjšalo, če prav se je prebivalstvo sploh mogočno zmnožilo; niža se leto za letom zelo, kar bi lahko dokazal z mnogimi številkami. Na Ogerskem se je skrčilo v desetih letih za 748.457 glav. V Avstriji je bilo l. 1869. še 67 in dve desetinki odstotka kmetovalskih ljudij, l. 1880. še 63 in 6 desetink odstotka, l. 1890. že samo 62 in 4 desetinke odstotka.

Strahotno dokazujejo kmetiško hiranje tudi prisilne dražbe. Na Ogerskem je prišlo n. pr. samo l. 1896. celih 15.000 posestev na boben, v Avstriji jih pride na boben vsako leto deset do dvanajst tisoč. In pri

tem zgubivajo upniki poprek malo da ne polovico svoje upnine. V malej kranjskej deželi, navaja g. Povše, je bilo l. 1868. prodanih 276 kmetij; uknjiženih dolgov so imele 675.936 gld., a izkupila se je le dobra polovica: 383.901 gld. so upniki zgubili. L. 1892. je bilo tako prodanih že 537 kmetij — upniki so zgubili posojenih jim 241.923 gld. V dobi od l. 1868. do l. 1892. je bilo dražbanih 10.190 kmetij (samo na Kranjskem!) — upniki so zgubili pri njih celih 6 milijonov gld.! Zato se pa že nekatere hranilnice branijo posojati na zemljišča, če neso še močno trdna. To pa kmeta še bolj stiska in tlači, ker mora v sili iskati posojila pri trdosrčnih oderuhih na velike, včasih na kar grozne obresti.

Preglej, dragi kmet ali blagi kmetov prijatelj, še jedenkrat te vrstice! Kažejo ti jasno neizbežen propad, v kateri se zgrudiš prej ali slej tudi ti, če se ne zavéš pravočasno in ne začneš truditi se za potrebne pre-naredbe. Za začetek kar danes skleni: čim prej tem bolje moramo zasnovati tudi v naši župi (fari), tudi v naši občini najprej Rajfajznovko, potem pa v kratkem tudi kmetiško zadružno — na podlagi, kakršno sem ti že nasvetoval. Človek obrača, Bog obrne; a Bog ne obrne, če človek ne obrača. Torej na delo! J. M. Kržišnik.

Zdravje cesarjevo.

Cesar sicer že ne čuti nobenih bolečini več, toda na zrak še ne sme mnogo, da se nanovo ne prehladi. Vsled tega je namesto cesarja prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand novoimenovanemu kardinalu dr. Missii položil v dvorni kapeli baret na glavo.

Učni načrt za višje gimnazije.

Deželni šolski uradom je došel razpis ministra za uk in bogačastje, s katerim se načrt za pouk v matematiki in fiziki na višjih gimnazijah znatno olajšuje in oprošča. Istodobno skušajo, da bi za prirodeslovje uveli več ur na teden.

Zadružno gibanje na Koroškem.

Skladišče v Sinčivasi se že pridno zida. Stavba bo 18 metrov dolga, 13 metrov široka in 12 metrov visoka, ter tako močno podstavljena, da bodo zgornji prostori lahko nosili do 25 vagonov (2500 meterskih centov) žita. Prvo nadstropje bo zvezano z železniško postajo po 40 metrov dolgem mostu.

Nemci v Ameriki.

Kakor se poroča iz De Droita, je dne 22. t. m. imelo tamkaj nad 3000 Nemcev

shod, kateri je vsprejel resolucijo, ki napada vsako zaveznitvo mej Anglijo in Ameriko ter protestuje proti temu, da bi se Amerikancem nadevalo ime Anglosaksov. Saj pravimo: Nemci »se čutijo« povsodi, Slovani pa niti doma ne!

Mirovna konferenca.

Udeležnikom mirovne konference se je posrečilo končno priti do sporazumljenja glede na ustanovitev mednarodnega razsodišča in sicer bi imelo tako razsodišče svoj sedež v Haagu, člani bi bili tamkajšnji določeni diplomatiški zastopniki, predsednik pa bi bil nizozemski minister za zunanje posle.

Kmetje na Ruskem.

Kmetje na Ruskem imajo v sedanjem carju dobrega vladarja. Za finske kmete, katerih je 34% brez zemljišča, določil je ruski car, da se v finskem proračunu določi svota, s katero bi se jim zopet nakupila zemljišča.

Dopisi.

Iz Celja. (Sonnenwendfeier.) Vse mesto je bilo ta večer na nogah. Vse je hotelo videti to krasno veličastno nemško slavnost. Vleklo je tudi mene na sveži zrak. Prišedšemu iz mesta na leseno brv, ki vodi preko Savinje v šetališče, prihajala mi je bojazen, kaj ako bi se brv podrla, kajti slaba brv škripala in zibala se je pod ljudsko množico, kakor menda niti Bereziški most ne pod francosko vojsko. Srečno sem dospel čez njo v mestni vrt. Prvo kar me je tukaj spominjalo na nemško slavnost, je bila vreseča in razsajajoča druhalj solarjev iz tukajšnje znamenite nemške ljudske šole. Z lampijoni v roci in s »Heil und Sieg« v ustih klatili so se po noči okoli. — Obljubilo se je tem otrokom zato »sodelovanje pri slavnosti« od nekaterih gospodov vsakemu po 10 kr. in pijače, kolikor je poželijo. Nesrečna mladež! Brez kakih daljnih ovir prišel sem na kapucinski most, kjer je bila istotako precejšnja množica ljudij. Čudno, kamor sem ta večer prišel, slišal sem slovensko govorico. E, seveda! Danes so zbrani Nemci v »Waldhausu«, kjer jih bode mladi dr. Ambrožič navduševal za velikonemške budalosti; gotovo ne bode tudi pozabil omenjati, da vsi kresovi, ki danes po Slovenskem gorijo, so tako popolnoma nemškega izvira — kakor on sam. Tako se govori! Previdni Nemci pa so ta večer postavili še straže in sicer edno k

Od tega sv. kraja sli smo kake četrte ure nazaj proti severu v vas Ajn Karim, obiskat pravi dom Krstnikovih starišev. Lepa frančiškanska cerkev vzdiguje se tu, s kupolo in s tremi ladijami; veliki oltar posvečen je Materi Božji in razun njene podobe nahajajo se še tam krasni kipi njenih starišev in pa starišev Janezevih; na stranskem oltarju, na katerem je shranjeno presv. Rešnje Telo, pa stojita dve nenavadno lepi mramornati statvi (kipi) sv. Frančiška in sv. Klare v naravni velikosti. Od tod smo prišli po stopnicah navzdol v podzemeljsko votlino in kapelo, kjer je zibel tekla »največemu izmed vseh od žen rojenih« sv. Janezu K.; pod mramornatim oltarjem se namreč nahaja latinski napis: Tukaj se je narodil predhodnik Gospodov. Življenje sv. Krstnika predstavljajo v mramoru vrezane podobe, kakršnim pravimo relief in več gorečih lamp vedno razsvetljuje to svetlišče in njegove znamenitosti. Obiskali smo še oltar sv. Elizabete in povsod malo pomolili; potem so nas pa oo. frančiškani spremili v svoj samostan in nas prijazno pogostili s kruhom in vinom.

Zdaj sem sicer že povedal poglobitno, kar smo videli v rojstnem kraju Janeza K.; vendar bi ne bilo lepo ali bilo bi skoraj krivično, ako bi ne omenil »Sionskih sester«, katere nune imajo v Ajn Karimu mal sa-

mostan in sirotišnico. Njihov ustanovitelj o. Alfonz Ratisbon jim je res tukaj pripravil lepo naselbino, ker s pomočjo evropskih vrtnarjev vstvaril je na precej pustem kraju nekaj zemeljski raj in ne spominjam se, da bi bil v sv. deželi videl lepših gredic in mišnejših nasadov, kakor na tem prijaznem holmcu; le visoke brajde in cveteči in duhteči vrtovi obdajajo cerkvico in samostan Sionskih sester. Deklice sirote pele so romarjem v pozdrav nemške in arabske pesni, nune so nam pa uljudno postregle s črno kavo in limonado; kako vendar dobro dene tujcu, ko vidi, da smo vsi katoličani, bodisi v Evropi ali v Aziji ali kje drugod, ene misli in enega duha, ker smo vsi združeni po isti sv. veri. Toda tudi tukaj vzbudili so se nam hitro za veselimi otožni čuti, ko smo spoznali, da se pobožni Ratisbon ne veseli več svojega dela; umrl je 6. maja 1884 in preprosto križ s trnjevo krono in z napisom: »V Sionu sem utrjen« zaznamlja na lepem pokopališču njegov grob, nad katerim žalostno svoje veje pobeša bujno cveteče drevo tamariska. Sicer pa imajo Sionske sestre pri sv. Janezu le svojo podružnico, ker njih glavni in materinski samostan je v Jeruzalemu pri Ecce homo oboku. V soboto zjutraj smo imeli v njihovi cerkvi zadnjo slovesno službo Božjo in zato hočem več o njih povedati.

Poglavitna naloga Sionskih sester je, da molijo za spreobrnjenje nevernih judov in sicer na ravno tistem kraju, na katerem je po farizejih zapeljano judovsko ljudstvo zavrlo svojega Zveličarja, namreč v sodnijski hiši Poncija Pilata. S tem namenom ustanovil jih je v Parizu l. 1856 o. Alfonz Ratisbon, ki je bil sam rojen jud in se je še le pozneje na čudovit način spreobrnil na priprošnjo preblazene device Marije. Kupil jim je v Jeruzalemu zemljišče, jim postavil primeren samostan in lepo cerkev; polovica tistega obokanega zida, na katerem je stal Kristus, ko ga je Pilat predstavil našuntanemu ljudstvu z besedami: »Ecce homo, Glej kak človek,« sega pri glavnem oltarju v cerkev Sionskih sester in stoji na njem lepa mramornata Ecce homo-podoba, katero so rajni papež Pij IX. blagoslovili. Razun tega zapazi vsakdo nad velikim oltarjem velikansk napis z zlatimi latinskimi črkami: Pater, dimitte illis; non enim sciunt quid faciunt t. j. Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo! Pri vsaki sv. maši po povzdigovanju ponavljajo in pojejo pobožne sestre to Jezusovo molitev za uboge jude in sicer ne brez vspeha, ker se je že več judinj spreobrnilo. Stranski oltar je posvečen »bridkemu obličju Gospodovemu«, in blizu cerkvenega vhoda pa je podoba »žalostne matere Božje s Kristusovim truplom

hramu Balantovega Lojzeta na Miklavžkem hribu, drugo pa k razvalinam gradu celjskih grofov. Kako ti zidovi odsevajo in čarobno mečejo žar ognja v nočno tmino! Zares, mogočno trdnjavo so si sezidali ti celjski grofi — z močmi slovenskega kmeta; danes pa vidimo le še razvaline, ki vkljub vednem popraviljanju celjskega »Verschönerungsvereina« razpadajo. To vam je pomenljiva prispevka osode, ktera čaka celjsko lažnemstvo. Da ta ni več daleč, priča nam obupnost, v kateri njim nobeno sredstvo ni preslabo; da se le pokažejo svetu v nemški luči. — Zamisljen podal sem se proti domu, kjer sem se odpravil takoj v »Mezevo deželo«, kajti postalo je že precej pozno. Predno pa sem zaspal, predramil me je še hripav tanek glas pijanih nemških »solarjev«: Heil und Sieg! — Danes dežuje ves dan kakor bi iz skafa lil. No, in jaz ne trdim, da ne vsled sinočne »Sonnenwendfeier«.

Iz Jarenine. (Volilni shod in občinske volitve.) Znano je, kako si naši prusaki ob meji na vse moči prizadevajo, da bi že skoraj vse občine med Mariborom in Spielfeldom spravili v svojo oblast. Res, skoraj vse občine so že v njihovih rokah; med onimi, ki so do sedaj bile odločno narodne, je tudi občina jareninska, ki je najmočnejši steber Slovencev v župniji jareninski. Pri letošnjih občinskih volitvah so hoteli tudi v Jarenini prodreti, pa so se pošteno opekli. V ta namen so že pol leta trosili po občini neresnične vesti o slabem gospodarjenju dosedanjega župana g. Ign. Zupaniča, da je ta pred 6 leti prejel od svojega prednika neki 1500 gld. občinskega denarja, v 6 letih pa je ta denar ves zapravil in še napravil 1100 gld. dolga.

Kaj takega naša mirna, vseskozi poštena konzervativna narodna stranka ni mogla in ni smela dalje prenašati. Zato pa je naše »kat. slov. polit. in gosp. društvo« sklicalo volilni shod v nedeljo dne 11. junija, na katerem je posebno g. župan Zupanič sijajno osramotil naše nasprotnike s poročilom o svojem šestletnem gospodarstvu. Omenil je, da je dne 29. jan. 1893 prevzel vodstvo občine in je takrat prejel od svojega prednika g. Baumgartnerja 329 gld. 25 kr. občinskega dolga, o tistih 1500 gld. seveda ni bilo potemakem ne duha ne sluha. Gospodaril je skozi 6 let po svojem najboljšem znanju in je vestno vsako leto položil račun, ki je bil vsikdar potrjen. Ko je navedel račun o vseh 6 letih, smo spoznali, da ima občina še 229 gld. 47½ kr. dolga. »Torej lahko z mirno vestjo rečem, nadaljuje župan, da se

je občina v teku mojega obč. gospodarstva zadolžila le za 229 gld. 47½ kr., ne pa za 1100 gld. kakor me krivijo in obrekujejo moji nasprotniki; to pa je povzročilo vsakoletno odpisovanje davka vsled ujm, zavoljo česar pa se niso nobeno leto sprejele vse nakazane obč. doklade. Obč. dolg, ki sem ga prevzel po svojem predniku, je znašal 329 gld. 25 kr., torej znam še s ponosom reči, da bom, čeravno sem vsako leto manj doklad prejel, kakor bi jih moral prejeti, kot predstojnik občini zapustil manj dolga, kakor sem ga bil prevzel l. 1893.«

Svoje pregledno sestavljeno poročilo pa je sklenil s sledečimi prekrasnimi besedami: »Svoje poročilo končam z mirno vestjo, da sem storil, kolikor mi je bilo mogoče v prid naše občine in vsakega posameznika. Vsak človek pravijo, da ima svoje slabosti; in tako imam tudi jaz eno veliko pregreho na sebi in ta je: da sem Slovenec. To je moj nasprotnikom trn v peti: da mi pri jareninski občini slovenski uradujemo, da se pred svetom ne sramujemo, da smo sinovi slovenskih mater, da nismo petolizci onih gospodov, ki menijo, da bi morali biti Slovenci njih sužnji. Glejte, to je moja pregreha, zato se nad menoj spodikajo. Pa naj se; jaz ostanem, kar sem vsikdar bil, veren katoličan in zvest sin Slovenije. Hvala Bogu, da ne stojim sam. Na moji strani so vsi zavedni Slovenci; za mojo stranko bodo glasovali, smem se zanašati, naša častita duhovščina, naše učiteljstvo, sploh vsi, ki niso izdajalci našega naroda! Zato se ne bojim novih volitev, pravica bo zmagala. Jaz le rečem: Bog živi in okrepej našo slovensko Jarenino in vse njene vrle slovenske volilce!«

Z velikim navdušenjem so pritrdili tem besedam vsi navzoči narodni volilci, in s tem potrdili in pohvalili županovo poročilo. Nasprotniki pa, njim na čelu volilski priganjač (agitator) Al. Gornik, so bili vsi poparjeni. Na opetovano vprašanje voditelja shoda se noben ni oglasil, da bi kaj pripomnil k temu izvrstnemu poročilu. Kako bi tudi, saj so številke jasno in glasno govorile, kako gole laži so nasprotniki razširjali po občini. Predlagano zaupnico g. županu so vsi naši soglasno odobrili, celo nekateri nasprotniki so zanj glasovali. Nasprotniki so tudi pravili, da se bo morala staviti nova šola za 32.000 gld., ako bi g. Zupanič še zopet postal župan. Te laži pa je sijajno ovrgetl vrli naš g. nadučitelj, in povedal, na kak način se bo razširila naša šola z najmanjšimi stroški in da o stavljenju nove šole niti ni govora. Ko so se še druge malenkosti po-

jasnile, je predsednik zaključil shod, nasprotniki so jo popihali, naši vrli možje, pa so vstali in navdušeno »živijo« zapeli, potem pa so se razšli z gotovim upanjem, da bo dan 15. jun. dan zmage za jareninske poštene Slovence.

In tako se je tudi zgodilo. Dne 15. jun. je zmagala naša stranka v III. razredu z 18 glasi večine in v I. razredu s 5 glasi večine; v II. razredu so prodrli nasprotniki pa le na ta način, da so enega naših volilcev s silo in s pretenjem potegnili na svojo stran, ki je potem odločil njihovo zmago v II. razredu. V III. razredu so dobili naši kandidati po 38 glasov, nasprotni po 20, v II. razredu naši po 6, nasprotni po 7, in v I. razredu naši po 6, nasprotni po 1 glas. V celem se je oddalo 78 veljavnih glasov, od teh odpade na našo katoliško-narodno stranko 50 glasov. Hvala Bogu, močni smo še dovolj in se ne bojimo naših »fortsritlerjev«, kakor se sami imenujejo v »Marburgerci«.

Izvoljeni so bili v III. razr. kot odborniki: Flor. Lorbek, Fr. Štancer, Jak. Rošker in Ign. Zupanič, namestnika pa Ant. Kocbek in Ant. Drozg; v II. razr. odborniki: Fr. Baumgartner, Al. Gornik, Fr. Purgaj in Avg. Eisenhut, namestnika Ign. Polanec in Fr. Pregl; v I. razredu: Fr. Viher, Anton Šparl, Anton Lorber in Jož. Polančič, odborniki, namestnika pa Janez Šabeder in Leop. Polančič. Možje III. in I. razreda so vsi navdušeni narodnjaki in vrli kristijani, ki bodo gotovo trdno stali v boju za našo katoliško in slovensko stvar.

Naši nasprotniki njim na čelu vrli cerkveni ključar g. Baumgartner in ob njegovi strani volilski priganjač Al. Gornik, so prav glasno prirazbijali na volišče, misleč, da so že oni gospodarji. Pa tekom volitve so vedno bolj tihi postajali, nazadnje pa so odšli s prav dolgimi nosovi žalostnega srca, da so tako slavno pogoreli. K namenjenemu pogrebu župana Zupaniča in naše stranke so došli tudi sosedni župani Gornik, Kramberger in Reininger s pooblastili, pa so neki tudi prav tihi in klaverni pobrali sila in kopita ter odšli.

Hvala Bogu, Jarenina, je še naša tudi po teh volitvah. Vsa čast in slava zato našim vrlim volilcem, ki so prišli v tolikem številu potegniti se za resnico in pravico in osramotiti nasprotnike, ki so le s krivico, s pretenjem, z lažmi mislili postati naši gospodarji. Vsa čast še posebno Antonu Šparlu in trgovcu M. Cvilaku, ki sta kakor skala trdno stala za našo stranko, čeravno so ju

v naročju,« postavljena na črnkast velik kamen, ki je bojda bil sodni stol Pilatov; pred nekaterimi leti so ga izkopali izmed drugih razvalin, kakor tudi tisti iz raznobarvanih kamenčkov sestavljeni (mozaik) tlak, ki ga omenja evangelist Janez 19, 13: »Pilat tedaj je Jezusa vun pripeljal, in je sedel na sodni stol na mestu, ktero se imenuje Lito-strotos, po hebrejsko pa Gabata. «V srcu smo bili ganjeni, ko smo hodili po tem znamenitem in 1900 let starem tlaku in še gledali tiste črte ali riže, katere so mu vrezali rimski vojaki, ki so tukaj za kratek čas mlin vlačili;« saj meni se je tako zdelo, da je morala njihova igra tej naši zelo podobna biti. Pri naši sv. maši so latinsko (Missa Gounod) pele sestre in njih gojenke in sicer zelo lepo, pa le zopet preglasno.

Po sv. maši smo še poljubili in počastili sv. ostanke Kristusove trnjeve krone in potem so gostoljubne sestre vsem romarjem postregle s toplim zajuterkom. Sionske sestre so skoraj same Francozinje; samo tri so znale nemški govoriti in ena izmed njih je prebivala štiri leta na Dunaju. Tudi njihov duhovni voditelj (P. Givélet) je Francoz in zato smo se zelo čudili, da nas je pozdravil v nemškem jeziku; Francozi se namreč silno težko in neradi privadijo nemškemu jeziku in zato se je tudi temu gospodu jezik zelo

opotekal. Nagovoril nas je pa približno takole: »Visokospoštovani romarji! Ko se drznem, Vas danes pozdraviti v Vašem materinem jeziku, katerega sem žal skorej celo nezmožen, obračam se ne toliko do Vašega duha, kakor na Vaše srce. Prosim tedaj, da me milostljivo sodite, oziraje se na moje dobro voljo in na mojo versko ljubezen. Slava katoliški Avstriji! Slava trdni veri in iskreni pobožnosti njenih otrok! Vi ste se podali na dolgo potovanje in ste prestali mnogo težav, da pridete Odršenika moliti na tistih sv. krajih, kjer se je rodil, kjer je trpel, umrl in od smrti vstal. Slava in hvala našim bratom po veri! Vaš izgled je živa pridiga za mnoge duše, ki malomarno kakor tje v en dan živijo sredi najčastitljivših spominov in spomenikov naše sv. vere. O. Ratisbon, ustanovitelj Sionskih naselbin v sv. deželi, bil je v Vaših velikodušnih deželah povsod prijazno in dobrohotno sprejet, kedaroli jih je obiskal; upamo, da se zdaj ljubko smehlja, ko iz nebes gleda na Vašo gorečnost in jo odobrava; in mi, njegovi nasledniki in otroci, upiramo se kakor on, na Vaše ljubezni polno zanimanje in prizadevanje za iste naselbine, ki zdaj že cvetijo. Ali ni Jeruzalem kakor Rim za vsakega katoličana druga in predraga domovina? Srčna hvala, mnogo spoštovani romarji, da ste obiskali to Ecce homo-svetišče; ustanovilo

se je v spravo in zadoščenje na istem kraju, kjer je nehvaležno ljudstvo zatajilo Jezusa Kristusa. Ponovimo torej iz vsega srca in z enim glasom ono vsem katoličanom Vaših dežel priljubljeno geslo: Hvaljen bodi Jezus Kristus! In dovolite, da še jaz dostavim: Blagoslovljeni naj bodo zvesti sinovi katoliške Avstrije.«

Razume se, da smo ta iskren pozdrav z navdušenjem sprejeli in se tudi spodobno zahvalili za toliko ljubeznivost. Prepričan sem, da bodo Sionske sestre ohranili vsi romarji v najboljšem spominu in sicer tudi zato, ker je Ecce homo-cerkev celo blizu avstrijskega gostišča in smo jo torej večkrat obiskali; seveda je tudi vsaki dan več naših duhovnikov romarjev tam maševalo, ki so tudi molili za spreobrnjenje zavrženih judov in vseh nevernikov.

Pri ugodni priliki smo si še ogledali samostansko šolo in zavod, v katerem se podučujejo in vzgajajo ne samo krščanske nego tudi judovske in arabske deklice; radi nekake sličnosti sem se tu moral spominjati č. šolskih sester v Mariboru, h katerim hodim maševat že več ko 10 let; zdele so se mi te Sionskim sestram tudi v tem oziru podobne, ker imajo tu in tam sicer lepa poslopja, pa še tudi precej — dolgov. A kar se tiče mariborskih sester, mi je znano, da

nasprotniki na vse načine hoteli dobiti na svojo stran. Živela slovenska Jarenina!

Iz Marnberga. (Rudeči bratci) ki jim tudi mokrač pravimo, so si mnogo prizadevali, da bi zavirali združenje krščanskih delavcev na Muti in v Marnbergu. Zmerjali so jih za črnuhe in jim predbacivali prijaznost z duhovniki kot veliko napako. Pa vse nič ni pomagalo. Blizu dvesto delavcev je pristopilo delavskemu podpornemu društvu v Marnbergu.

To društvo seveda tudi dvema višjima fužinskima gospodoma ni ugajalo. G. Erber je baje rekel delavcem, da mesečnih 20 krajcarjev, ki jih društvu plačujejo delavci, ne bodo nikoli več videli, da bodo drugi od njih debeli postali. Prešmentano pametna glava! Naj bi raje usmiljeni gospod svoje delavce boljše plačal, kakor pa o delavskem društvu kvasil, o katerem nič ne razume, naj bi jim bolj po ceni blago dajal, kakor je to do ustanovitve Zavžitnega društva storil. Koliko usmiljenja ima do delavcev, kaže tudi to, da je velik nasprotnik »Zavžitnega društva« v Marnbergu, pri katerem delavci dobijo boljše blago po nižjih cenah kakor pri g. Erberju. Fužinska gospoda vedno pri delavcih stika in voha, kateri bi bil pri združni prodajalnici. Je to lepo? Ali delavec nima pravice in toliko prostosti, da je ud kakega poštenega društva? Delavec ni suženj, da bi delal kakor neumna živalja za tujo torbo, sam bi si še pa ne smel živeža tam kupiti, kjer je ceneji.

Pred kratkim je g. Ungar delavcu Ciglerju delo neki tako-le odpovedal: In vierzehn Tagen kannst du zum Teufel gehen! (V štirinajstih dneh lahko greš k hud . . .!) In res ga je nagnal, ker je ta delavec bil odločen in neustrašen, kadar se je bilo potegovati za pravice delavcev. To skrivnost že lahko razodenemo fužinski gospodi, da se odpuščenemu delavcu zdaj boljše godi. Pa ostali delavci zdaj ne bodo pred Ungarjem in Erberjem kar po trebuhu plazili iz samega straha, da jih odpodi. Mi delavci imamo še druge višje gospode! Za svoje pravice se bomo potegovali od dne do dne vsi kakor jeden mož in si jih ne damo kratiti in se več zatirati. Tudi stvar Ciglerjeva še ni pri kraju. Zato delavci le neustrašeno naprej! Mi pripoznamo gospodarja njegove pravice, zahtevamo pa tudi svoje. Biti in sodelovati pri »Zavžitnem društvu« tega nam nima nihče pravice zabranjevati. Mi napredujemo, druge je strah!

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

(Osebnosti.) Sodni pristav dr. Jakob Toplak iz Ptuja je postal svetniški tajnik v Ljubljani. Imenovani so sodni pristav v Sevnici Jos. Sterger in sodni pristav v Šmarju pri Jelšah dr. Viljem Janežič svetniškim tajnikom v Mariboru. — Dr. V. Kermavner in Martin Spindler sta imenovana začasnim finančnim konceptistom. — Borzni komisar in ministerski tajnik v finančnem ministerstvu dr. Miroslav Ploj je imenovan sekcijem svetnikom v istem ministerstvu.

(Iz šole.) Trirazrednica v Polzeli ter v trgu Konjicah se razširita v štirirazrednici.

(Nemška nestrpnost.) Tukajšnje pevsko društvo »Maribor« priredi 1. julija t. l. svoj V. obč. zbor, kar natančneje naznanjamo med društvenimi novicami. Kaj menite, da je odbor lahko dobil v to svrhu prostorov? Kaj še! V »Narodnem domu« še ni vse dokončano; pri »Gambriu« Slovincem ne marajo in ne dajo prostorov v tak namen. Odbor se ni skoro vedel več kam obrniti. G. predsednik se je obrnil še do predsedništva »kat. delavskega društva« s prošnjo, da bi to društvo, ki ima lepo dvorano z odrom v hotelu Stadt Wien prepustilo društvu oboje za občni zbor in veselico. Predsedništvo je drage volje, brez zahtevanja kake odškodnine dovolilo, za kar bodi tu izrečena srčna zahvala. Predsedništvu obračata, krčmar pa obrne. Dvorano, katero plačuje »kat. del. društvo« je za slovensko veselico prepovedal krčmar »Hôtela Stadt Wien«, in tako tudi tu ni bilo nič; v hotelu nadvojvoda Ivan tudi iz nekih razlogov niso mogli dovoliti; sedaj pa napravi slovensko društvo občni zbor in veselico z igro, če moreš! Vse pripravljeno, a prostora manjka. Veselica je bila namenjena v čast slovesa marljivega gospoda pevovodje Skrbinseka, ki je prestavljen kot nadsprevednik v Ljubljano, kateremu se ima društvo mnogo zahvaliti za svoj obstanek ter odbornika g. Skvarča, ki gre v Velenje. — Občni zbor se bo sicer vršil v gostilnici »Zur Mehlgrube« poleg magistrata, pelo se bo pri mizi, a igra in drug vspeh mora odpasti. Slovenci le napravite v Mariboru veselico, če morete. Ostre besede so nam v peresu, a brzdamo se v nadi, da bo v tem pogledu v najkrajšem času nemškutarija dobila odgovor po zobeh, ko bomo imeli veselice in zборе v naših prostorih, kakoršnih niti Nemci nimajo. — Pevskemu društvu pa želimo, da si izbere odbor, kateri bi res požrtvovalno de-

loval, da se društvo povzdigne, a ne nazaduje. Pričakujemo poročila za bodoči list.

(Mariborski nemčurji) so imeli svoj »Sonnwendfeier« letos v Pekrah in od vina razgrete tolpe teh udeležencev so po noči ob 2 uri in še pozneje proti mestu grede kričale: »Heil und Sieg« ter popevale Bismarkove pesmi. Upamo, da jih bode minulo tudi to navdušenje.

(Nemci v Mariboru.) Nek odritosrčen tujec piše v sobotni »Marburgerci« o nemškem Mariboru te-le zanimive besede: »Da je Maribor staro nemško mesto, se spozna takoj, ko stopimo iz kolodvorske dvorane. Postreški in — mestni policaji stopajo okrog ter se zabavajo kolikor možno glasno v slovenskem jeziku. Človeku se zdi, kakor da bi prišel v popolnoma slovensko mesto. Policaji so v mestni službi in naši mestni zastopniki so, kakor slišimo, dobri Nemci. Kako se to strinja? — Dragi tujec, to se tako le strinja: Naši mestni zastopniki so res dobri in navdušeni Nemci, a pristni Nemci niso. V njih žilah se pretaka slovenska kri, ako ne ravno češka, toda nemška kri gotovo ne. In kakor mestni zastopniki tako so tudi mestni prebivalci v Mariboru slovenskega rodu in pokolenja, samo da se ti ne sramujejo govoriti slovenski. Nemštvo v Mariboru je umetno, in ker se vrli postreški in policaji v Mariboru ne razumejo na take neumne umetnosti, za to se zabavajo med seboj v svojem materinem slovenskem jeziku.

(Shod slovenskih lesotržcev) se bo vršil, kakor se je sedaj nepreklicano določilo, v Ljubljani dne 2. julija.

(Slovenski) krščansko misleči dijaki prirede dne 13. septembra v Ljubljani shod, ki bo imel strogo znanstven značaj. Na dnevnem redu bodo razgovori o času primernih, novodobnih vprašanj iz modroslovja, umetnosti, pravoslovja, sociologije, naravoslovja in medicine. Tako je prav, dijaki se naj kažejo s svojo znanostjo!

(Mokraško bratoljubje) se je pokazalo med petimi sodrugi na mutskih fužinah. Mokrač se kaj radi ponašajo s svojim bratoljubjem in drug drugemu po shodih celi paradiž obetajo, ako bi prišli do zmage. Pa poznati je treba te ptiče, potem se ve, da jim stvar od srca ne gre. Dvema mokračema so trije drugi edine hlače slekli, ker jim nista mogla do zadnjega vinarja svojega dolga poplačati. To ni morda pretirano, ampak resnična mokraška ljubezen, ki nič ne prizanaša. Od takih naj delavci pričakujemo pomoči? To bi bilo res nespametno!

(Sad pijančevanja in surovosti.) Na Ponikvi je 11. t. m. posestnik Šket, po dom. Pukšar, smrtno ranil svojo ženo. Pil je celo soboto in nedeljo žganje in vino ter se pozno vrnil domov. Vnel se je v hiši prepir in pretep, potem pa je mož bežal za svojo ženo, katera je všla, njo dohitel zunaj ter nji v nočni tmini z zakrivljenim nožem zavdal strašne rane, eno na desni senci, eno na levi roki. Posebno zadnja rana je bila grozna. Prerezana je bila leva srčna žila. Uboga žena je izgubila toliko krvi, da je v ponedeljek sprevidena z vsemi sv. zakramenti za umirajoče, izdahnila dušo. Zločinec je zaprt.

(Iz Zdol pri Kozjem.) Pri nas je minoli teden vedno deževalo. Najhuje je bilo zadnje soboto. Proti poldnevu je prihrula tudi toča ter padala med dežjem blizo eno minuto. Na tursici je naredila precejšnjo škodo. Bistrica in drugi potoki so izstopili ter oblatili senožeti, a marsikje odnesli tudi pokošeno seno.

(Iz Spodnje Hajdine.) Razven Mitras-tempelja se sta še našla dva druga tempelja in nekatera poslopja. Starinski izkopač M. Vnuk je izkopal pretekli teden čudno velik zid, nekatere svetilke, peneze in vsakovrstno črepinje starinskih posod.

(Zmaga v Brežicah!) Dne 26. t. m. so se vršile volitve za brežiški okrajni zastop iz skupine veleposestva. Dosedaj so imeli v

je bilo neobhodno potrebno zidati hišo za učiteljske, katero se je ustanovilo vključno mnogim zaprekam, ker je vedela vse ovire premagati podjetna prednica Mr. Angelina (sestra priljubljenega pisatelja gosp. kanonika dr. Križaniča in rojakinja prvega slovenskega kardinala goriškega nadškofa Missia). Tudi deklice v jeruzalemskem zavodu pozdravile so nas avstrijske romarje, namreč z lepo pesnijo, katero objavljam v nastopnih kiticah in sicer v obliki, kakor mi jo je blagovoljno priredil gosp. dr. A. Medved.

Kolikokrat Vam hrepenelo

Po krajih svetih je srce!

Zdaj sveto gledate deželo,

Izpolnjene so Vam želje.

Pozdravljeni v deželi sveti,

Kjer Jordan čul je božji glas,

Kjer Jezus hotel je živeti

In vmrl na križu je za nas!

Tu vsaka Jezusa stopinja

Posvetila je vsako pot;

V deželi tej Vas vse spominja

Njegovih naukov, dobrot.

Kjer romarji Vi zdaj stojite,

Krvi potoke je prelil;

Pilat sred množice srdite

Je »Ecce homo« govoril.

Oglejte si deželo sveto,

Kjer »Ecce homo« se glasi,

Kjer zdaj Vam kliče srce vneto:

Pozdravljeni gorkó Vi vsi!

Smešničar.

Dobro ga je splačal! V Londonu vpraša sodnik pričo: »Ali ste videli, da je zatoženec streljal?«

»Videl ne, pač pa slišal.«

»To ni še dokaz, da je streljal,« jezno zagrmí sodnik, »vsedite se!«

Priča se obrne in glasno zasmeje. Sodnik razjarjen pokliče pričo nazaj in ga roti, zakaj se smeje.

»Kaj ste me videli, da se smejem,« odvrne priča.

»Videl ne, pač pa slišal,« zarohni sodnik.

»To ni še dokaz,« odgovori priča in poskili zvijačno. Vse se zakrohota, sodnika pa jeza lomi.

Gospod: Rad bi vedel kam sem del ključ od kleti. Pil bi prav za potrebo pol litra vina.

Jurij: (hitro) Nič ne de gospod, če ste ga zgubili, saj imam jaz ponarejen ključ.